

6. Мирошник О.Г. Копінг-стратегії як вияв стресостійкості підлітків із різним рівнем тривожності. *Габітус*. 2023. Вип 50. С.46-51
7. Мишко Н. М., Тітова Т. Є., Тесленко М. М., Юдіна Н. О. Особливості копінг-стратегії у чоловіків і жінок під час воєнного стану. *Психологія і особистість*. 2022. Вип. 2 (22). С. 115-127.
8. Найчук В.В., Лесніченко Н. П. Локус контролю в психологічних дослідженнях. *Матеріали ХХ Звітної науково-практичної конференції*, м. Вінниця, 16 квітня 2020 р. / За заг. ред. Г.В. Давиденко. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2020. 268 с.
9. Пухно С. В. Стресостійкість студентів закладів вищої освіти як психологічна проблема. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Психологія*. 2023. № 1. С. 44–48.
10. Степова А. С. Психологічні особливості стресостійкості осіб юнацького віку. *Молодий вчений*. 2018, 9 (2): 314-319.
11. Хараджи М., Труніна Г. Емоційно-психологічний стан студентської молоді під час війни. *Перспективи та інновації науки*. 2023. 12 (30). С. 793–801.
12. Харко О. Практичні рекомендації дотримання психологічних умов формування стресостійкості студентів ЗВО в навчальному процесі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія “Психологія”*. 2022. 14. С. 46-56.
13. Шевчук Д. Особливості прояву та переживання екзаменаційного стресу. *Магістерський науковий вісник*. 2019. Вип. 32. С. 232-235.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТРИВОЖНОСТІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ІЗ РІЗНИМИ ФОРМАМИ ДИЗОНТОГЕНЕЗУ

Горда Н.К.

*Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г.Короленка*

[*gordanatali055@gmail.com*](mailto:gordanatali055@gmail.com)

Актуальність теми. У сучасній психології проблема емоційного розвитку особистості належить до найскладніших та найактуальніших. Особлива увага науковців зосереджена на вивченні емоцій як фундаментальної сфери психічного розвитку людини. Внаслідок тривожної поведінки батьків, стрімко збільшується частка дітей з підвищеним рівнем тривожності, що проявляється в труднощах у спілкуванні, зниженні працездатності та продуктивності, емоційною нестійкістю. Проблема тривожності у дітей актуальна сьогодні, адже дана особливість, спричинює невроз у дітей та ускладнює процес формування їх особистості. Тому корекція рівня тривожності у дітей є необхідністю за для подолання даного негативного явища та попередження його впливу на становлення особистості на наступних вікових етапах.

Мета дослідження. Вивчити вплив батьківсько-дитячих взаємин на прояви тривожності у дітей дошкільного віку.

Завдання дослідження. Здійснити теоретичний аналіз вивчення тривожності дітей та особливостей їх міжособистісних взаємин. Виявити ступінь впливу міжособистісних взаємин та форми дизонтогенезу на прояви тривожності у дітей.

Тривожність є важливою психологічною характеристикою, що має значний вплив на емоційне та поведінкове функціонування дитини. Для дітей із особливими потребами та різними формами дизонтогенезу (порушення розвитку, які виникають на етапах формування особистості) характерні специфічні прояви тривожності, що потребують окремої уваги.

Дизонтогенез є порушенням нормального розвитку, яке може проявлятися як у психічній, так і в фізичній сфері. До таких форм дизонтогенезу належать різні відхилення, включаючи розлади аутистичного спектру, порушення розвитку мови, психічні розлади, затримку психічного розвитку, що в свою чергу можуть впливати на рівень тривожності у дітей [5].

Діти з дизонтогенезом мають підвищену схильність до розвитку тривожних

розладів через складність адаптації до соціальних умов, навчальних ситуацій і невизначеності навколишнього середовища. Тривожність у таких дітей часто виступає як відображення неспокою перед новими, незнайомими ситуаціями або негативними прогнозами щодо їхньої здатності справлятися з життєвими труднощами [1].

Тривожність у дітей з особливими потребами можна умовно поділити на два основні типи:

1. Тривожність як риса особистості (особистісна тривожність). Вона є стійкою характеристикою особистості і виявляється у схильності до тривожних реакцій на різноманітні ситуації. Діти з дизонтогенезом, особливо з порушеннями когнітивного розвитку, часто мають підвищену емоційну чутливість, що робить їх більш вразливими до стресових факторів [2].

2. Тривожність як стан. Це тимчасова реакція на зовнішні стресори або нові умови. У дітей із затримкою психічного розвитку або аутизмом часто спостерігаються раптові епізоди тривоги, які можуть бути викликані зміною звичного оточення, порушенням повсякденної рутини або необхідністю взаємодіяти з іншими людьми [3].

У дітей з дизонтогенезом тривожність часто супроводжується специфічними симптомами. Це може включати:

Соціальну тривожність — страх взаємодії з іншими дітьми та дорослими, який є особливо вираженим у дітей із аутизмом або з порушеннями соціальної адаптації. Вони можуть мати труднощі з розумінням соціальних сигналів і боятися бути осудженими [2].

Фізіологічні прояви тривожності — такі як порушення сну, нервові тики, порушення апетиту, головні болі, які можуть бути менш вираженими, але все ж таки існують у дітей з дизонтогенезом [5].

Невизначеність та страх перед змінами — діти з такими розладами часто мають стереотипні уявлення про світ, і зміни в оточенні чи рутини можуть викликати у них значний стрес [3].

Висновки. Для корекції тривожності у дітей з особливими потребами використовуються індивідуальні підходи, включаючи когнітивно-поведінкову терапію, психотерапевтичні методи, а також методи арт-терапії та релаксації. Основним завданням є допомогти дитині адаптуватися до соціальних ситуацій, знизити рівень стресу та сформувати ефективні стратегії подолання тривожності [4].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко І. І. Теоретико-методологічні засади психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами. Інклюзивно-освітній простір: виклики сьогодення : збірник матеріалів регіональної науково-практичної інтернет-конференції (25 червня 2020 р.) / КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР. Житомир, 2020. С. 28–33.
2. В. Тарасун. Аутологія: теорія і практика. Підручник. В Тарасун – К.: «Вадекс», 2018. – с.590.
3. Кобильченко В.В., Омельченко І.М. Спеціальна психологія : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2020. 224.
4. Психологічне здоров'я дошкільників / Уклад. Т. І. Прищепа. Серія «Психологія виховання». Харків: Вид. група «Основа», 2010. 239 с
5. Психологічні особливості шкільної тривожності молодших школярів / І. С. Булах, С. В. Кузьменко // [Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент](#). - 2011. - Вип. 7. - С. 150-157.

МОТИВАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ: ТЕОРЕТИКО- МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Гордійко Т. Г.

*Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г.Короленка*

galagan1982@ukr.net